

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Qualitative data) โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่

ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ประจำปีงบประมาณ 2548 – 2549 จำนวน 21 หมู่บ้าน 7 อำเภอ ดังนี้ หมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ฯ บ้านคำแก้ว อำเภอนาคู บ้านโนนมี บ้านหนองคู อำเภอเมือง บ้านโคกนุ่น หมู่ 10 หมู่ 14 อำเภอกันทรวิชัย บ้านกุดแคน อำเภอลำทะเมนชัย บ้านหนองโน บ้านเก่าน้อย บ้านแวงเหล่า บ้านโคกใหญ่ หมู่ 12 และหมู่ 17 บ้านหัวนาไทย อำเภอลำทะเมนชัย บ้านโคกขุ่น บ้านสว่าง บ้านหัวช้าง บ้านหนองแวง บ้านศรีอรุณ บ้านโนนสูง หมู่ 4 หมู่ 6 และหมู่ 14 บ้านโนนสมบูรณ์ กิ่งอำเภอ กุดรัง บ้านหนองสิมใหญ่ บ้านวังใหม่พัฒนา บ้านวังปลาโค บ้านโนนทัน อำเภอบรบือ บ้านหัวโสก บ้านหัวหนองสามัคคี อำเภอนาเชือก บ้านโนนตำราญ บ้านโนนศรีชัยสว่าง บ้านโนนดินแดง บ้านโนนสว่าง อำเภอเชียงยืน รวมจำนวน 417 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Simple size) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควต้า (Quota sampling) โดยการหาค่าขนาดตัวอย่างของประชากร จำนวน 417 คน ด้วยวิธีการคำนวณทางสถิติของยามานะ (Yamane.1973 : 727) ได้ไม่น้อยกว่า 205 คน และนำมาจัดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชน โดยการกำหนดโควต้า คือจำนวนหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ประจำปีงบประมาณ

2548 – 2549 จำนวน 31 หมู่บ้าน จัดโคเวด้าหมู่บ้านละ 7 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 217 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อาชีพ และแบบเติมคำ ถามเกี่ยวกับ อายุ

ตอนที่ 2 แนวคิดการพัฒนาป่าชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ในด้านแนวคิดด้านนิเวศวิทยา แนวคิดด้านการพัฒนาชนบท แนวคิดด้านการกระจายอำนาจ และแนวคิดด้านการใช้ประโยชน์ จำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถในการอนุรักษ์ป่าชุมชน จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-end question)

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้ศึกษาเอกสาร แนวคิดของป่าชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบแนวคิดการพัฒนาป่าชุมชน รวม 4 ด้าน องค์ประกอบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถในการอนุรักษ์ป่าชุมชนใน 4 ด้าน

2.2.1 สร้างแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อการตรวจสอบ แนะนำแก้ไขปรับปรุง

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของการภาษาที่ใช้ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ดังนี้

1) รศ.ดร.สมทรง สุวพานิช ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติ และการประมวลผล ให้ข้อเสนอแนะให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา

2) ผศ.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ และการใช้ภาษา ตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3) นายปัญญา บุตะกะ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้ สาขาจังหวัดมหาสารคาม ให้ข้อเสนอแนะความครอบคลุมของเนื้อหาแบบสอบถาม

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ที่ไม่ใช่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำผลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ Item-total correlation มีค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.67 ($105 r_{18} = .37$) และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Reliability Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าอยู่ระหว่างความเชื่อมั่น 0.832-0.915

2.2.4 จัดพิมพ์แบบสอบถาม นำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ จังหวัดมหาสารคาม

แบบสอบถาม จำนวน 217 ชุด ได้จัดส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างในเดือนมีนาคม 2549 และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทุกชุด และตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามพบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกชุด

3. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อาชีพ และอายุ ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถในการอนุรักษ์ป่าชุมชน จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการดำเนินการวิจัย ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม โดยวัดจากแบบมาตราส่วนประมาณค่า การให้เกณฑ์ที่ 5 ระดับดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-100)

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ที่จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Independent t-test และการจำแนกตามอาชีพ ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (Multiple Analysis of Variance : MANOVA)

ตอนที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในการพัฒนาป่าชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ของกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ของคณะกรรมการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ จังหวัดมหาสารคาม ใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาความถี่ และร้อยละ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.4.1 ร้อยละ (Percentage)

4.4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

4.4.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation

4.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

4.3 สถิติที่ใช้ทดสอบคุณลักษณะตัวแปร คือการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยการใช้ Variance Inflation Factors (VIFs)

4.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.4.1 t-test

4.4.2 F-test (ANOVA และ MANOVA)

4.4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

4.4.4 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)